

Vergaderjaar 2022–2023

29 628

Politie

25 124

Nieuwe infrastructuur mobiele communicatie (C2000)

29 517

Veiligheidsregio's

Nr. 1161

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 april 2023

Op 19 april spreek ik met uw Kamer over de politie, een onderwerp dat mij nauw aan het hart ligt. De afgelopen periode bleef de druk op de politie hoog, maar stonden politiemedewerkers klaar voor onze veiligheid. Andersom, staan wij voor hun veiligheid. Voor politiemedewerkers is omgaan met geweld een onderdeel van het vak. Dit laat onverlet dat ik mij hard maak voor een fysiek en sociaal veilige werkomgeving waarin geweld niet wordt getolereerd en systemen bijdragen aan de veiligheid van onze politiemensen. Middels deze brief informeer ik uw Kamer over een aantal thema's dat raakt aan de veiligheid van onze politiemedewerkers, naar aanleiding van diverse verzoeken van de Vaste Kamercommissie Justitie en Veiligheid.

C2000

Vorige maand vonden twee incidenten plaats waarbij hulpverleners geen verbinding met collega's en de meldkamer via het C2000 netwerk konden maken. Uw Kamer heeft hier terecht aandacht en prioriteit aan gegeven, alsook de politievakorganisaties. De veiligheid van hulpverleners heeft altijd mijn grootste zorg. Hulpverleners moeten weten dat alles in het werk wordt gesteld om te zorgen dat zij hun werk op een zo veilig mogelijke manier kunnen doen.

In deze brief wil ik uw Kamer graag meenemen in de ontwikkelingen die al langer lopen rondom de missiekritische communicatievoorziening C2000; de maatregelen die zijn genomen naar aanleiding van de incidenten van vorige maand en hoe ik kijk naar de toekomst van missiekritische communicatie. Tot slot zal ik nog specifiek ingaan op de brief van de politievakorganisaties en het verzoek van de Vaste Kamercommissie Justitie en Veiligheid.

C2000 – missiekritische communicatievoorziening hulpdiensten

C2000 is een vitaal systeem dat elke dag door tienduizenden hulpverleners wordt gebruikt om met elkaar en de meldkamer te communiceren. Het systeem is sinds 2004 in gebruik en wordt sinds 2015 stapsgewijs vernieuwd. Deze vernieuwing ziet op het alarmeringsnetwerk P2000, de radiobediening op de meldkamers en het spraaknetwerk voor portofoons en mobilifoons. Het spraaknetwerk is in 2020 vernieuwd en naar verwachting wordt dit jaar de laatste fase van de vernieuwing voltooid, te weten de ingebruikname van de nieuwe radiobediening in de meldkamers. Het netwerk is vernieuwd om een goede mobiele communicatie tussen hulpverleners te kunnen blijven faciliteren en hun veiligheid te garanderen. Over de laatste stand van zaken met betrekking tot de vernieuwing is uw Kamer bij brief van 5 juli 2022¹ geïnformeerd.

Van hulpverleners wordt verwacht dat ze een stap naar voren doen als het nodig is. Zij moeten daarom ook kunnen rekenen op goede communicatie onderling en met de meldkamer. Het C2000-netwerk is ontworpen en ingericht op buitendekking en wordt daarop ook beoordeeld. Het netwerk kent een dekkingsgraad van meer dan 97%, waar bij het bouwen van het netwerk is afgesproken dat er een dekkingsgraad is van 95%.

Net als bij elk ander communicatiesysteem is het soms mogelijk dat er geen verbinding tot stand kan worden gebracht of dat de gesprekskwaliteit niet optimaal is. De redenen hiervoor zijn divers, kennen verschillende (technische) oorzaken en kunnen zich zowel voordoen aan de kant van het netwerk als de gebruiker. Omdat C2000 een vitaal en missiekritisch systeem is, monitort de beheersorganisatie, de Landelijke Meldkamer Samenwerking, de werking van het systeem dag en nacht, en zorgt zij continu dat het systeem in de lucht is en blijft.

De Landelijke Meldkamer Samenwerking is continu bezig de dekkingsgraad van C2000 zo hoog mogelijk te houden. Een aantal zaken heeft namelijk invloed op de buitendekking van C2000. Als gevolg van veranderingen in het landschap, de bebouwde omgeving en storende radiobronnen kunnen plekken ontstaan waar de dekking minder goed is of zelfs ontbreekt. Daarnaast kunnen verkeerd geïnstalleerde en ondeugdelijke zonnepaneelinstallaties interfereren met het C2000 netwerk, waardoor op een zonnige dag de dekking van C2000 minder kan worden in een specifieke omgeving. Deze problematiek, die samenhangt met het intensief gebruik van (een steeds beperktere ruimte van) radiofrequenties, neemt naar verwachting de komende jaren verder toe en heeft mijn volle aandacht. Mijn ministerie en de beheerder van C2000 zijn met leveranciers en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat in overleg hoe interferentie van andere radiobronnen zoveel mogelijk kan worden opgelost en voorkomen.

Incidenten zoals die vorige maand hebben plaatsgevonden worden dan ook aangepakt en geanalyseerd door de Landelijke Meldkamer Samenwerking. Gelijktijdig met deze brief ontvangt uw Kamer de antwoorden op de vragen van het lid Helder (PVV) en het lid Mutluer (PvdA) waarbij onder meer wordt ingegaan de oorzaak van een incident in Rijsbergen op 10 maart jl. In dit geval was er sprake van een kapotte antenne-installatie in een mobiel opstelpunt. Dit defect is dezelfde dag nog hersteld.

Om de dekking van het netwerk te optimaliseren worden continu maatregelen getroffen. Enerzijds aan de software kant door nieuwe updates in het systeem aan te brengen, anderzijds door nieuwe opstel-

¹ Kamerstukken 25 124 en 29 517, nr. 111.

punten te bouwen of andere technische mogelijkheden in te zetten.² De aanpak van gebieden met minder goede dekking wordt geprioriteerd aan de hand van een dekkingsissues prioriteringsprocedure. De lijst met gebieden die uit de dekkingsissues prioriteringsprocedure voortvloeit wordt jaarlijks herijkt, zodat inzichtelijk is welke gebieden de meeste problemen ervaren en met prioriteit dienen te worden aangepakt.

Op weg naar een nieuwe missiekritische voorziening

De uitdagingen rondom het behouden van een hoge dekkingsgraad voor het C2000 communicatiesysteem laten zien dat een nieuwe missiekritische communicatievoorziening nodig is om deze problemen te verhelpen. Het programma NOOVA, waar ik in de volgende paragraaf nader op in ga, werkt sinds april 2022 samen met de politie, veiligheidsregio's, regionale ambulancevoorzieningen en Defensie hard aan de inrichting van de programmaorganisatie die de vervanging en vernieuwing van de missiekritische communicatie moet realiseren.

In de tussentijd is een fall-backvoorziening aanbesteed, ontwikkeld en in gebruik genomen voor het geval C2000 niet of niet goed functioneert, te weten de Push-To-Talk-app. Deze app kan groepscommunicatie verzorgen en maakt gebruik van het reguliere providernetwerk via een smartphone en is daarvan afhankelijk. De eerste signalen over het gebruik van de Push-To-Talk-app door de gebruikers zijn positief. Omdat de Push-To-Talk-app nu niet aan alle missiekritische vereisten voldoet, zal deze app doorontwikkeld worden als onderdeel van de nieuwe missiekritische communicatievoorziening waar het programma NOOVA aan werkt. Ondertussen zijn we aan de hand van de ervaringen met de Push-To-Talk-app aan het bezien hoe een soortgelijke app op een veilige en adequate manier voor de dagelijkse inzet van onze hulpdiensten kan worden gebruikt en onder welke omstandigheden.

De nieuwe missiekritische voorziening

De vervanging van het C2000 communicatiesysteem is noodzakelijk, ook voor het aanpakken van de gebieden waar momenteel minder of geen dekking is. Zoals ik uw Kamer ook in mijn eerdergenoemde brief van 5 juli 2022 heb beschreven hanteren we drie belangrijke uitgangspunten:

1. De gebruikers staan in de nieuwe voorziening centraal. Het succes van een communicatiesysteem staat of valt met het gebruiksgemak dat de gebruikers met het nieuwe systeem ervaren.
2. We maken gebruik van een gefaseerde aanpak. Eerst worden de randvoorwaarden voor de nieuwe missiekritische voorziening gerealiseerd (zoals beveiliging) en daarna de missiekritische functionaliteiten (zoals spraak, data, video, en wat verder voor de gebruikers belangrijk is).
3. De migratie zal gefaseerd plaatsvinden. Zo hebben de gebruikers niet alleen voldoende tijd om te migreren naar de nieuwe missiekritische voorziening, maar kan ook optimaal worden ingespeeld op technische ontwikkelingen in de markt.

Bij het werken aan de nieuwe missiekritische voorziening volgen we de ontwikkelingen in het buitenland op de voet. Het overgrote deel van de

² In mijn brief van 5 juli 2022 heb ik u geïnformeerd over de Advanced Outdoor Basestation. Dit is een oplossing waarin de radioapparatuur, die normaliter wordt geplaatst in de technische ruimte bij een opstelpunt, is opgenomen in een compacte telecom-kast. Een Advanced Outdoor Basestation kan hierdoor gebruik maken van een bestaande telecommast of een hoog gebouw. Er zijn twee Advanced Outdoor Basestations opgeleverd.

landen om ons heen dat ook hun verouderde TETRA-systemen³ dient te vervangen, kiest voor een overstap naar mobiel breedband. Hier is het programma NOOVA ook op gericht. We houden nauw contact met de landen om ons heen, delen informatie en leren van elkaars processen en keuzes. Ook bij onze burens is het realiseren van een nieuwe missiekritische voorziening een uitdagend en tijdrovend traject. We gebruiken de ervaringen in het buitenland om meer focus en snelheid aan te brengen bij het ontwerp en de realisatie van de nieuwe voorziening.

Gesprek politievakorganisaties

Op vrijdag 31 maart hebben mijn ministerie en de korpsleiding gesproken met de vertegenwoordigers van de politiebonden en de Centrale Ondernemingsraad Politie in het Centraal Georganiseerd Overleg Politie over C2000 en de daarbij behorende uitwijkprocedures. Tijdens het overleg hebben de bonden hun zorgen toegelicht over het functioneren van C2000 en de veiligheid van politiemedewerkers.

Zoals aan het begin van deze brief gemeld berichtten de afgelopen weken verschillende media over voorvallen waarbij agenten geen contact konden krijgen met collega's en de meldkamer. Op het moment dat tijdens een inzet het contact wegvalt of niet tot stand komt heeft dat grote impact voor de betrokken agenten. De communicatiesystemen van de hulpdiensten, waaronder C2000, zijn bedoeld om te zorgen dat hulpverleners beschikken over de informatie en de communicatiemiddelen die zij nodig hebben om hun werk op een veilige manier te doen. Hulpverleners moeten kunnen rekenen op C2000: bij hun dagelijkse werkzaamheden én als elke seconde telt. Zodat zij het vertrouwen hebben om die «stap naar voren» te kunnen zetten. Het contact met collega's en de meldkamer is een onmisbare randvoorwaarde om het werk veilig te doen.

Veiligheid medewerkers centraal

Mijn ministerie, het korps, de bonden en de centrale ondernemingsraad (de partijen) voelen de urgentie en onderschrijven het belang van een vitale missiekritische communicatievoorziening als belangrijke randvoorwaarde voor een veilige werkomgeving voor medewerkers.

Mijn ministerie (als eigenaar), het korps (als werkgever) en de Landelijke Meldkamer Samenwerking (als beheerder) zorgen, vanuit ieders eigen rol en verantwoordelijkheid, dat C2000 werkt en de veiligheid van medewerkers voorop staat. Het ministerie en het korps blijven geld en middelen investeren in C2000 en werken tegelijkertijd aan de opvolger voor dit systeem.

Wat we al doen, wat we gaan doen

Mijn ministerie en het korps zorgen gezamenlijk dat het systeem zo optimaal mogelijk functioneert. Ik heb u hierboven reeds toegelicht wat momenteel gedaan wordt om C2000 beschikbaar en up-to-date te houden. Deze maatregelen zijn ook in het gesprek met de politievakorganisaties aan de orde gekomen. De partijen zijn van mening dat de gebruikers van C2000 meer inzicht moeten krijgen in wat er nu al gebeurt en welke optimalisatiemaatregelen nog worden genomen. Ook worden gebruikers expliciet uitgenodigd om mee te denken over communicatiemiddelen nu en in de toekomst. Mijn ministerie en de politie nemen hiervoor het initiatief. De bonden en de COR volgen dit proces de komende maanden op de voet.

³ Het huidige C2000 is gebaseerd op TETRA-radiotechnologie (Terrestrial Trunked Radio).

Vervolg

In mei vindt er een vervolgbijeenkomst plaats met de bonden en Centrale Ondernemingsraad Politie waar verder wordt gesproken over de optimalisatiemaatregelen die ministerie, korps en Landelijke Meldkamer Samenwerking de komende tijd nemen. Voor de zomer vindt daarnaast nog een verdiepende sessie plaats over de inzet om te komen tot een nieuwe missiekritische communicatievoorziening NOOVA. Tijdens deze sessie wordt gesproken over het tijdpad en de manier waarop gebruikers worden betrokken bij het ontwerp van de nieuwe voorziening.

Verzoek Vaste Kamercommissie

Tijdens de vergadering van de Vaste Kamercommissie Justitie en Veiligheid van 29 maart jongstleden heeft uw Kamer aangegeven een adviesaanvraag in te willen dienen bij het Adviescollege ICT over C2000 en het programma NOOVA.

Het vernieuwde C2000 dat vanaf 2020 in gebruik is genomen is in de voorbereidingsfase getoetst door het Bureau ICT-toetsing, de voorloper van het Adviescollege ICT. Naar aanleiding van deze zogenoemde BIT-toets zijn aanpassingen in het ontwerp doorgevoerd. Voor het programma NOOVA is eveneens een toets door het Adviescollege ICT-toetsing voorzien. Deze toets maakt onderdeel uit van onze planning en is een verplicht onderdeel voordat een verwervingstraject kan worden gestart. Ik verwacht het programma NOOVA later dit jaar bij het Adviescollege aan te melden voor toetsing.

In deze brief heb ik aangegeven wat we doen en gaan doen om de radiodekking van C2000 te verbeteren en het proces om tot de vernieuwing van de missiekritische communicatievoorziening van de hulpdiensten te komen. Zoals in mijn brief van 5 juli 2022⁴ aangegeven bekijken we welke toepassingen daar op de korte termijn een rol in kunnen spelen op weg naar de nieuwe voorziening. Ik geef de Kamer in overweging het Adviescollege ICT-toetsing te vragen te kijken hoe we in deze tussenliggende fase met de veranderende behoefte van de hulpverleners en de toepassing van nieuwe technieken zoals push-to-talk kunnen omgaan.

Ik houd uw Kamer halfjaarlijks op de hoogte van de ontwikkelingen rondom de nieuwe missiekritische voorziening. Gelet op de vele ontwikkelingen en de urgentie van het onderwerp blijft het aanbod staan voor een technische briefing om de leden van de Tweede Kamer nader te informeren en de gelegenheid te geven vragen te stellen. Conform het verzoek van de Vaste Kamercommissie Justitie en Veiligheid vindt u als bijlage bij deze brief een afschrift van de reactie van mij en de Korpschef op de brief van de bonden.

Discriminatie en racisme

Op 19 oktober jl. (Bijlage bij Kamerstuk 29 628, nr. 1127) heb ik uw Kamer geïnformeerd over het Plan van aanpak Uitsluiting, Discriminatie en Racisme. In dit plan van aanpak staan vier thema's centraal: het expliciteren en uitdragen van de norm op het gebied van racisme en discriminatie, het vernieuwen van de sanctioneringssystematiek, verzoening en herstel en het intensiveren van leiderschapontwikkeling. Er is helder aangegeven dat op gevallen van racisme en discriminatie altijd een reactie volgt, ook in de reactie van de korpsleiding, die zich na de

⁴ Kamerstukken 25 124 en 29 517, nr. 111.

vertoning van de documentaire «de Blauwe Familie» stevig heeft uitgesproken om de norm strenger te handhaven. Daarnaast wordt van leidinggevendens verwacht dat zij het goede voorbeeld geven bij het creëren van een inclusieve werkomgeving en daarbij niet wegstijven bij ongewenst gedrag.

De documentaire heeft veel losgemaakt binnen de politieorganisatie, omdat deze op ingrijpende wijze heeft laten zien hoezeer uitsluiting, discriminatie en racisme ook aanwezig zijn in de politieorganisatie en hoe dit ingrijpt in de persoonlijke levens van mensen. De politie is begonnen met een beweging van herkennen, erkennen, bespreekbaar maken en optreden. Daar hoort ook bij dat misstanden niet langer onder de radar blijven, maar dat deze worden gemeld. Bij recente incidenten zie ik dat de Korpsleiding ingrijpt. De normerende reactie van de Korpsleiding op de recente incidenten stemt dan ook hoopvol.

Het voeren van gesprekken door zowel de Korpsleiding als mijzelf is onderdeel van die aanpak. Ik voer in de breedte gesprekken met betrokkenen, zowel in het kader van de documentaire als met diegenen die een beeld hebben over deze problematiek, zoals bijvoorbeeld met vertegenwoordigers van het Netwerk Divers Vakmanschap van de politie. Alle gesprekken beschouw ik als zeer waardevol. Die gesprekken blijf ik de komende tijd dan ook voortzetten. Ik blijf mij hard maken en een actieve bijdrage leveren aan de bestrijding van discriminatie en racisme.

Geweld tegen politieambtenaren

Op 4 april jl. is tijdens de regeling van werkzaamheden (Handelingen II 2022/23, nr. 69, Regelingen van Werkzaamheden) verzocht om een reactie op de cijfers aangaande geweld tegen politieambtenaren voorafgaand aan het aankomende commissiedebat politie op 19 april 2023.

Uit de cijfers van politie blijkt dat het aantal meldingen en aangiftes van geweld tegen politieambtenaren structureel hoog blijft.⁵ In 2022 zijn er 12.895 meldingen en aangiftes door politieambtenaren gedaan. Dit aantal meldingen komt overeen met voorgaande jaren, namelijk 12.543 in 2020 en 12.940 in 2021. Geweld tegen politiemedewerkers en andere hulpverleners die zich inzetten voor een veilige samenleving is onacceptabel. We zien dat de oorzaken van geweld tegen politieambtenaren en andere hulpverleners complex zijn en dit verminderen een lange adem vergt. Hier blijf ik mij voor inzetten.

Van de in totaal 12.895 meldingen gaat het bij bijna de helft van de incidenten om belediging van de ambtenaar in functie, namelijk 6.053 keer. Ook is te zien dat het aantal incidenten tijdens het uitgaansleven, bij evenementen en voetbalwedstrijden beduidend is toegenomen in 2022. Deze stijging is te verklaren door de coronamaatregelen die golden in 2020 en 2021 en daarmee op het niveau van voor 2020 zit. Horeca, evenementen en sportwedstrijden hadden toen te maken met sluitingen en/of beperkte aanwezigheid van bezoekers. Er is ook een stijging te zien in het aantal incidenten bij niet geplande aanhoudingen, mede te verklaren door de hoeveelheid demonstraties in 2022. Daarentegen is in 2022, ten opzichte van 2020 en 2021, een daling van incidenten zichtbaar tijdens bekeuringssituaties. De cijfers laten op een aantal vlakken een

⁵ Onder geweld wordt verstaan: «het welbewust of onbewust verbaal of non verbaal uiten, gebruiken van fysieke kracht of macht, dan wel dreigen daarmee, gericht tegen een politieambtenaar, onder omstandigheden die rechtstreeks verband houden met het verrichten van de politietaak, wat resulteert in een gevoel van belediging, smaad, laster, bedreiging, psychische schade, materiële schade, pijn, letsel of de dood ten gevolge hebbende».

(lichte) verschuiving zien als het gaat om het soort geweld. Daarin is een stijging te zien in de meldingen van mishandeling en belediging en een daling bij zware mishandeling en poging tot zware mishandeling en doodslag.

Kennisontwikkeling en opleiding zijn van groot belang om politiemedewerkers in staat te stellen om geweld daar waar mogelijk te voorkomen en hen erop voor te bereiden om passend te handelen in situaties van agressie. Daarom wordt tijdens de initiële opleiding, maar ook daarna, hier aandacht aan besteed. Voor politiemedewerkers is omgaan met geweld en het eventueel toepassen ervan een onderdeel van het vak. Zij zijn dan ook getraind om in te grijpen als de situatie daar om vraagt. Dit rechtvaardigt echter geen geweld tegen politiemedewerkers. Van belang is dat de norm voor iedereen duidelijk is: geweld tegen politieambtenaren is onacceptabel en mag nooit normaal worden. In samenwerking met de Taskforce Onze Hulpverleners Veilig wordt daarom constant gewerkt aan het uitdragen van deze norm. Daarnaast wordt er gewerkt aan het vergroten van de melding- en aangiftebereidheid onder hulpverleners.

De politie biedt een politieambtenaar die in aanraking komt met geweld professionele hulp, zoals psychologische nazorg en (juridische) bijstand. Recent heeft de politie de uitvoeringsregeling «Protocol Geweld tegen Politie ambtenaren» en het «Handelingskader doxing» vernieuwd. Daarnaast werkt politie continu aan de bekendheid en vindbaarheid van de faciliteiten die de politieambtenaren tot hun beschikking hebben ten behoeve van nazorg, onder meer in de Zorgwijzer.

Samen met politie ben ik alert op nieuwe vormen van geweld, zoals het vragen en delen van persoonsgegevens van politieambtenaren voor intimiderende doeleinden (doxing). In de meldingscijfers is het aantal meldingen van doxing niet afzonderlijk zichtbaar. Vanaf het moment dat doxing een strafbaar feit is, zal specifiek op dit feit worden geregistreerd. Het wetsvoorstel doxing ligt op dit moment in de Eerste Kamer.

Daarnaast zijn er, om geweld tegen hulpverleners tegen te gaan, afspraken gemaakt over een hardere daderaanpak. Hierbij is onder andere afgesproken dat de strafeis met 200% kan worden verhoogd en wordt de schade zoveel mogelijk verhaald op de dader.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D. Yeşilgöz-Zegerius